

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav českých dějin

Historické vědy – České dějiny

TEZE DISERTAČNÍ PRÁCE

Novinář a politik Hubert Ripka

Journalist and politician Hubert Ripka

PhDr. David Pavlát

Vedoucí práce: PhDr. Jan Gebhart, CSc., DSc.

2016

1. Cíl práce

Česká historiografie dosud nevěnovala odpovídající pozornost významnému novináři, historikovi, publicistovi a jednomu z předních představitelů národněsocialistické strany, politikovi demokratického smýšlení Hubertu Ripkovi (1895–1958). Cílem disertační práce se proto stalo zachycení života, novinářských a politických aktivit této významné osobnosti českých a československých dějin 20. století. Během své aktivní kariéry od samého počátku první republiky, přes dramatické události roku 1938 a pařížské a londýnské exilové období, až po „budování“ nového poválečného Československa, Únor 1948 a další emigraci se aktivně zúčastňoval událostí, které měly zásadní význam pro obyvatelstvo té části střeoevropského prostoru, kterou tvořilo Československo. Pochopení jeho názorů, přístupů i konkrétního postupu tak má význam i pro pochopení širšího historického kontextu.

2. Metoda a struktura práce

Při psaní práce byla využita biografická metoda. Životopis jako forma písemného zpracování výsledků historického výzkumu není pouhým vyložení života konkrétní osoby, ale je především přístupem k poznání historického vývoje prostřednictvím poznatků o životě jedinců. To je také rysem a základem biografické metody. Elementární biografické údaje (původ, místo narození, vzdělání, zaměstnání) nemohou nikdy zcela vysvětlit jednání jedince, to umožňuje až kombinace většího množství údajů, zkoumání motivací a postojů a také toho, že ne vždy se muselo jednat o motivace uvědomělé, ale mohlo jít o motivace uvědomělé jen částečně, podmíněné kontextem doby, ideologií a podobně. V tomto ohledu je třeba rozšířit zkoumání o osobitost jedince, myšlenkové i citové projevy a dobový způsob uvažování. Z metodologického hlediska lze vedle individuální biografie zmínit prosopografický přístup, vycházející z představy, že určité události nejsou ani tak dílem konkrétních jedinců, ale spíše určité skupiny lidí se stejnými zájmy, kteří dovedou tyto své zájmy prosadit. Bylo by zajímavé využít této metody pro např. národněsocialistickou politickou elitu a její schopnost skupinového působení na dějinný vývoj, do které by byli zahrnuti Petr Zenkl, Hubert Ripka, Prokop Drtina, Josef David, Jaroslav Stránský, Fráňa Zeminová, Milada Horáková, případně Vladimír Krajina a další.

Při psaní životopisu hrozí historikovi dvě specifická nebezpečí, s nimiž se musí neustále vypořádávat. Prvním z nich je přílišné přecenění popisované osoby, přisuzování jí rozhodujícího vlivu na průběh i výsledek jednotlivých dějů i podobu konkrétních dokumentů, jednání atd. Toto úskalí může být posilováno také přílišným využíváním pamětí daných osob, které jsou – tím spíše, pokud se jedná o politiky – pokusem obhajoby vlastních postupů, ne-li

ukázkou toho, že se jednalo o postupy jediné možné. Opačným nebezpečím je zejména pro studium dějin 20. století charakteristický značný rozsah pramenné základny, který může zapříčinit to, že se osoba, o níž je životopis psán, v množství údajů a informací ztratí.

Vnitřní struktura disertační práce zachovává pro životopis nejpříhodnější chronologický přístup. Jednotlivé kapitoly byly řazeny podle časové posloupnosti tak, aby odpovídaly základním etapám Ripkova života. Druhá kapitola (následuje po úvodním rozboru pramenů a literatury) je věnována období dětství, středoškolským a především vysokoškolským studiím. Je v ní zachyceno utváření myšlenkového světa, rodinné prostředí, vliv učitelů a oblasti zájmů, které se staly základem pro Ripkovu budoucí žurnalistickou i politickou kariéru. Třetí kapitola časově zahrnuje období první republiky, kdy byla hlavní Ripkovou činností novinářská profese v redakci Národního osvobození, a posléze v Lidových novinách. Kapitola (stejně jako kapitoly následující) je vnitřně členěna do jednotlivých podkapitol, jejichž charakter je tematický. Celková struktura práce tak spojuje chronologické uspořádání kapitol s podrobným tematickým výkladem jednotlivých podkapitol. V rámci třetí kapitoly je na pozadí Ripkovy novinářské činnosti v Lidových novinách věnována zvláštní pozornost jeho informačním zahraničním cestám, programu „Demokracie řádu a činu“, na kterém se podílel, výpravě československých novinářů do Sovětského svazu, v jejímž čele na přelomu prosince 1934 a ledna 1935 stál a také vstupu do národněsocialistické strany v roce 1935.

Čtvrtá kapitola se soustřeďuje na novinářskou a politickou činnost v době boje Československé republiky o přežití v zostřujících se evropských poměrech let 1937 a 1938. Samostatně je v rámci této kapitoly pojednáno o aktivitách v souvislosti s Výborem na obranu republiky. Pátá kapitola zahrnuje období počátků Ripkovy exilové činnosti. Jednotlivé podkapitoly se zde zaměřují na Ripkovu informační a propagační činnost nejprve v Londýně a od dubna 1939 v Paříži. Další podkapitoly jsou věnovány jeho činnosti v pařížském Československém národním výboru a také Správě pro službu informační, kterou jako člen ČSNV řídil. Kapitola je uzavřena popisem dramatické evakuace z Francie na přelomu června a července 1940.

Šestá kapitola zahrnuje londýnské období exilu, ve kterém se jako státní tajemník a později jako státní ministr v ministerstvu zahraničních věcí československého exilového státního zřízení výrazně podílel na diplomatickém procesu mezinárodního uznání obnovy Československa v předmnichovských hranicích. V jednotlivých podkapitolách byla věnována pozornost jeho aktivitám při jednání o československo–polskou konfederaci, jednáním s Francouzským národním výborem, na kterých se díky jazykové vybavenosti a znalosti francouzského politického prostředí aktivně podílel. Samostatná podkapitola se zaměřuje na roli při jednání národních socialistů a při jednání Bloku tří socialistických stran

o poválečném uspořádání Československa. Pozornost byla věnována také jeho působení při likvidaci československého státního exilového zřízení, kterým byl před odjezdem prezidenta Edvarda Beneše a dalších československých politických představitelů do Moskvy v březnu 1945 pověřen, a také úloze při pražském květnovém povstání roku 1945.

Sedmá kapitola je věnována působení ve funkci ministra zahraničního obchodu v době tzv. třetí republiky, tedy v době, kdy se také svými aktivitami na ministerstvu snažil aktivně přispět nejen k obnově poválečného hospodářství, ale také k jeho transformaci ve smyslu jeho socializace. Kromě s tímto procesem souvisejících činností jsou v této části samostatné podkapitoly o Ripkově habilitaci na Univerzitě Karlově v Praze a také o vystoupení na II. sjezdu československých historiků v roce 1947. Samostatná kapitola (osmá) se zabývá Únorem 1948, demisí členů vlády a Ripkovým útekem a pátráním Státní bezpečnosti.

Poslední, devátá, kapitola podrobně rozebírá Ripkovy aktivity v jeho druhém exilu (1948–1958). Podkapitoly se chronologicky zabývají působením v Paříži, dále aktivitami v rámci Rady svobodného Československa a přednáškovou činností na amerických univerzitách. Pobyt ve Spojených státech amerických byl znepríjemněn vyšetřováním senátního podvýboru USA pro vnitřní záležitosti v souvislosti obviněním Ripky z podpory komunismu v minulosti, čemuž je rovněž v rámci této kapitoly věnována pozornost. Jedna z podkapitol přibližuje také korespondenci s Ripkovou druhou manželkou Noémi v době návratu z Ameriky zpět do Evropy, kdy od sebe byli delší dobu odloučeni, což nám dnes umožňuje – vlastně jako pro žádné jiné období jejich vztahu – proniknout do jejich osobních pocitů, které na pozadí konkrétních starostí přibližují více jejich (z hlediska našeho zájmu především Hubertovu) osobnostní charakteristiku.

Za seznamem pramenů a literatury jsou připojeny přílohy, které dokumentují významné momenty života i pracovní činnosti. Na jejich otištění je v práci na příslušných místech upozorňováno. Přílohy jsou řazeny chronologicky.

3. Shrnutí závěrů

Hubert Ripka v období studií a dospívání navázal řadu kontaktů s lidmi, kteří se později stali jeho blízkými spolupracovníky. Bylo jasné, že se jedná o nadprůměrně inteligentního člověka, člověka schopného a připraveného formulovat vlastní názory a za nimi si stát. Na druhou stranu se ukazovala i jistá míra malého odstupu a nadhledu, svědčícího o tom, že se nejedná o člověka donekonečna svázaného neustálým posuzováním věcí ze všech úhlů pohledu. Byl velice dobře jazykově nadán, což byl důležitý předpoklad jeho budoucí – jak novinářské, tak i politické – kariéry. Novinářská vzletnost psaného projevu se projevila již

při psaní disertační práce. A také ji záhy osvědčil při svých prvních žurnalistických počinech. Nepochybně formující osobností během studijních let byl Josef Pekař. Zde lze mimo jiné hledat příčinu jeho počátečního příklonu k národnědemokratickému politickému a myšlenkovému proudu. Pominout nelze ani rodinné prostředí, z nějž Ripka vzešel, ani to, že se rodina přestěhovala do blízkosti Prahy, která dávala v revolučním roce 1918 možnost být v centru dění. V dětství a během studií se seznámil s řadou osobností, s nimiž ho čekalo mnoho společného. Na prvním místě s Prokopem Drtinou. V pozici žáka k učiteli poznal také klíčovou osobu své politické kariéry, Edvarda Beneše. K novinářské profesi ho přivedl Antonín Pešl.

Za první republiky se stal uznávaným novinářem prohradní orientace. Jeho žurnalistická výkonnost byla obdivuhodná, z dnešního pohledu skoro nepředstavitelná. Byl každopádně jedním z neaktivnějších novinářů vůbec. V době jeho působení v Národním osvobození vycházel jeho obsáhlý úvodník několikrát v týdnu. K tomu přispíval do celé řady dalších periodik, přednášel v prestižním Klubu Přítomnost. Názorová profilace, poté, co se rozešel s národnědemokratickou Mladou generací, byla pak po celou dobu první republiky neměnná. Byl propagátorem, až do mnichovských dnů bezvýhradným zastáncem Edvarda Beneše a všeho, co svojí politikou představoval.

K uvedenému stylu de facto propagační práce ve prospěch oficiální linie orientované z mezinárodněpolitického hlediska na Francii a malodohodové spojení se u Ripky obzvláště projevila jeho orientace na Jugoslávii. To byly atributy, které záhy začal využívat Edvard Beneš jakožto ministr zahraničních věcí a posléze jako prezident. Ripka byl ctižádostivou osobou, která si byla vědoma, že se dostává mezi úzký okruh zasvěcených osob, v některých případech ministrem zahraničních věcí a pozdějším prezidentem Benešem osobou pověřovanou delikátními úkoly, alternující oficiální diplomatické cesty – jako například ve Francii na úkor Štefana Osuského. Během první republiky vyrostl v uznávaného, mezi lidmi dobře známého novináře a také osobu zvanou k různým politickým debatám, v druhé polovině 30. let dokonce osobu, se kterou se v jistých kruzích počítalo do významných politických funkcí – konkrétně ministra zahraničních věcí. Do strany – národněsocialistické – vstoupil, ale pokračoval ve své novinářské dráze a dráze informátora.

Období Mnichova bylo pro Ripku hektické a osobně zdrcující. Byl – a do konce života zůstal – na rozdíl od dalších, kteří s postupem času svůj názor mnohdy přehodnotili, přesvědčen o tom, že se mělo bojovat. Lépe řečeno, že se mělo začít bojovat a že by odhodlání československého lidu nemohlo zůstat bez odpovídající odezvy na straně Francie a Velké Británie. Německo by pak podle jeho názoru bylo rychle poraženo a nemuselo by dojít ke světové válce. I kdyby Západ nemobilizoval a Československu nepomohl, považoval porážku v boji lepší než morální marasmus, který po Mnichovu následoval.

I přesto, že se Ripka s prezidentem Benešem názorově rozešel, našel k němu záhy cestu zpět. Byl si dobře vědom toho, že nejlépe on bude moci usilovnou prací odčinit mnichovskou porážku. Sám se rozhodl k radikálnímu kroku, odchodu do emigrace. Tam začal pracovat pro obnovu Československa v jeho předmnichovské podobě. Pro něj osobně to znamenalo odloučení od rodičů a sestry – s otcem již odloučení definitivní. Pokud se nechtěl přizpůsobovat, jinou variantu – kromě přechodu do ilegality – v podstatě neměl. Jeho předpoklady navíc byly pro činnost v zahraničí. Měl znalosti a kontakty na osoby, které mohly změnit veřejné mínění a výhledově i oficiální politiku, mimo jiné také díky své druhé manželce Noémi, která pocházela z francouzského Alsaska. Těchto předpokladů v nadcházejících dlouhých letech v zahraničí bezezbytku využíval.

V Anglii sepsal rozsáhlou studii o mnichovských událostech *Munich: Before and After*. Od dubna 1939 působil v Paříži, kde založil malou tiskovou a propagační kancelář na podporu Benešovy zahraniční akce. Na podzim roku 1939 se stal členem Československého národního výboru, kde vedl Správu pro službu informační. Po porážce Francie a evakuaci do Velké Británie se stal nejprve státním tajemníkem a od října 1941 státním ministrem v československém exilovém ministerstvu zahraničních věcí, kde účelně spolupracoval s Janem Masarykem, ačkoli Ripkovy ambice stát se ministrem zahraničních věcí byly nepochybné. Tíha celé agendy ministerstva, vyjednávání s exilovými politickými reprezentacemi Poláků, Francouzů a s představiteli Sovětského svazu, stejně jako příprava konkrétních smluv (jednání o československo–polskou konfederaci, jednání o oduznání Mnichova, smlouva se SSSR z května 1944 ad.) dopadaly značnou měrou právě na Ripku. Ripkovy představy o poválečném postavení Československa v Evropě směřovaly ke koncepci spolupráce s Východem i Západem, jakožto záruky proti nové německé agresi. Za významný faktor nadále považoval spolupráci menších středoevropských národů. S jistou náklonností, ale též opatrností, přistupoval ke středoevropským konfедераčním a evropským federacním plánům. V exilu vedl rovněž jednání o poválečném vysídlení československých Němců, přičemž jeho názor byl bližší radikálnějšímu stanovisku domácího odboje. Na jaře 1945 byl pověřen likvidací československého exilového zřízení v Londýně. Legitimační úlohu vzhledem k České národní radě měl v době pražského povstání v květnu 1945, a to díky svému spojení s domovem i Košickou vládou.

Do vlasti se Hubert Ripka vracel v úplně jiné pozici, než ve které s nejistou vidinou – ale s odhodláním nepodlehnut definitivně nacistické politice – před více než šesti a půl lety odcházel. Jeho politický vzestup spadá právě do tohoto období. Dostal se do nejužšího okruhu lidí, kteří formulovali představy o dalším politickém směřování a také o něm prakticky rozhodovali. Do tohoto okruhu lidí se dostal vlastní pílí a odhodláním a stalo se oceněním jeho činnosti v Paříži ještě před vznikem Československého národního výboru. Edvard Beneš s ním již definitivně počítal na ty nejvyšší pozice.

Post ministra zahraničního obchodu v letech 1945–1948 byla vrcholem jeho politické kariéry, také vzhledem k tomu, že zahraniční obchod aktivně vytvářel jako prostředek formování zahraničněpolitických vztahů a zahraničněpolitické orientace Československa. Socializační proces chápal jako syntézu svobody a rovnoprávnosti, jako vyšší formu demokracie, ovšem při zachování jisté úrovně soukromého podnikání. Formuloval názory národních socialistů jako protiváhy komunistům. V roce 1946 se stal docentem Univerzity Karlovy. Za rozhodující okamžik ve vývoji poválečného státu považoval odmítnutí Marshallova plánu v červenci 1947. Hlásil se za iniciátora demise nekomunistických ministrů z 20. února 1948, která ovšem nebrala zřetel na všechny možné varianty budoucího vývoje. Po krátkých úvahách působení na univerzitě utekl napodruhé za pomoci Josefa Ševčíka, Bohumily Pešlové a Milady Horákové do zahraničí. Doma byl prohašován za zrádce československého lidu, v exilu podporoval akci pro uprchlíky a vydávání čs. periodik, sám napsal studii Únorová tragédie. Byl si vědom odlišnosti od roku 1938 a pochyboval o možnosti, zda bude možné vůbec eliminovat SSSR. Větší pochopení pro aktivity našli političtí emigranti ve Spojených státech amerických, kam se Ripka s rodinou přestěhoval. Zde se zapojil do aktivit Rady svobodného Československa, ačkoli kritizoval její stranické uspořádání. Evropský integrační proces chápal jako cestu k osvobození středoevropských národů. V letech 1951–1952 byl členem Národního výboru svobodného Československa, opozičního uskupení k RSC. Nejhorším obdobím v USA byl rok 1954, kdy byl vyšetřován senátním podvýborem pro vnitřní bezpečnost z důvodu obav z komunistické infiltrace. V roce 1955 se vrátil do Evropy, kde byl považován za nejdůležitějšího exilového reprezentanta nejen ČSR, ale i celé střední Evropy. Závěr života spojil s politikou self-liberation, myšlenky osvobozování bez válečného střetnutí, ale za hospodářského a politického tlaku Západu na Sovětský svaz. Zemřel v lednu 1958 v Londýně.

4. Prameny a výběr literatury

Archivní prameny

Národní archiv v Praze

fond Archiv Huberta Ripky (1895-1948)

fond Hubert Ripka (do r. 2011 uloženo v Archivu pro soudobé dějiny AV ČR)

fond Československá strana socialistická

fond KSČ-ÚV-K. Gottwald

fond Ivo Ducháček

fond Jaroslav Stránský

fond Jan Šrámek

fond L. Feierabend

fond Státní rada v Londýně

fond Londýnský archiv

fond Národní soud v Praze 1945 – 1947

fond Ministerstvo zahraničních věcí – výstřižkový archiv (VAI, VAII)

fond Zahraniční tiskový archiv, New York

fond Policejní ředitelství Praha II, všeobecná spisovna (1941–1950)

fond Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze

Masarykův ústav a Archiv AV ČR v.v.i.

fond Archiv E. Beneše (EB I, EB II/1, EB II/2, EB IV/1, EB IV/2)

Archiv Ministerstva vnitra České republiky

Archiv bezpečnostních složek

Archiv Národního muzea

fond Rudolf Bechyně

fond Zdeněk Fierlinger

fond Vlastimil Klíma

fond Josef Pekař

Archiv Centra pro československá exilová studia v Olomouci

fond Rada svobodného Československa

Archiv Ministerstva zahraničních věcí České republiky

fond Londýnský archiv

fond Londýnský archiv důvěrný

Archiv Univerzity Karlovy v Praze

fond Filozofové řádní

fond Právníci řádní

Archiv Českého rozhlasu

Archiv des Auswärtigen Amts v Berlíně

Výběr tištěných pramenů

Harna, J.: Politické programy českého národního socialismu 1897–1948. Praha, HÚ AV ČR, 1998.

Kaplan, K., Špiritová, A.: ČSR a SSSR 1945–1948. Dokumenty mezivládních jednání. Praha, ÚSD AV ČR, 1996.

Klimeš, M., Lesjuk, P., Malá, I., Prečan, V.: Cesta ke Květnu, díl I. Praha, ČSAV, 1965.

Kuklík, J., Němeček, J., Nováčková, H., Šťovíček, I.: Od rozpadu Česko–Slovenska do uznání prozatímní vlády 1939–1940. Zápisy ze zasedání Československého národního výboru 1939–1940. Praha, Karolinum, 1999.

Nekola, M.: Vyšetřování Huberta Ripky Kongresem Spojených států amerických v roce 1954 v rámci kampaně proti ohrožení komunismem. In: Securitas imperii, č. 25, 2/2014, s. 184–236.

Němeček, J., Nováčková, H., Šťovíček, I., Kuklík, J.: Československo–francouzské vztahy v diplomatických jednáních 1940–1945, díl I., II. Praha, Karolinum, 2005.

Němeček, J., Nováčková, H., Šťovíček, I., Tejchman, M.: Československo–sovětské vztahy v diplomatických jednáních 1939–1945, díl I., II. Praha, SÚA, 1999.

Němeček, J., Kuklík, J., Nováčková, H., Šťovíček, I.: Od rozpadu Česko–Slovenska do uznání československé prozatímní vlády 1939–1940 (16. březen 1939–15. červen 1940). Praha, Karolinum, 2002.

Němeček, J., et al.: Zápisy ze schůzí československé vlády v Londýně, I.–IV. díl. Praha, HÚ AV ČR, 2008–2014.

Otáhalová, L., Červinková, M.: Dokumenty z historie československé politiky 1939–1943, díl I. Praha, Academia, 1966.

Prameny k dějinám III. odboje, sv. III, 1948–1951. Olomouc, Univerzita Palackého, 1995.

Šťovíček, I. (ed.), Valenta, J.: Československo–polská jednání o konfederaci.

Československé diplomatické dokumenty, díl I.–IV. Praha, HÚ AČR, 1994.

Vondrová, J.: Češi a sudetoněmecká otázka 1939–1945. Praha, Ústav mezinárodních vztahů, 1994.

Tisk

Mladá generace 1917–1918

Národ 1917, 1920

Zítřek 1918–1920

Nové Čechy 1920–1924

Český časopis historický 1920, 1924

Československo–jihoslovanská liga 1922–1926

Demokratický střed 1923–1929, 1933–1937

Naše revoluce 1923–1926

Národní osvobození 1925–1930

Přítomnost 1924, 1931–1937

Přerod 1925–1927

Slovanský přehled 1925–1938

Lidové noviny 1930–1938

Zahraniční politika 1930, 1935–1936

Země sovětů 1934–1936

Československo–jihoslovanská revue 1936

České slovo 1936–1937

Praha–Moskva 1936–1938

Slavonic Review 1937–1938

Čechoslovák 1940–1945

Výběr z literatury

Beránková, M., Křivánková, A., Ruttkay, F.: Dějiny československé žurnalistiky, III. díl.

Praha, Novinář, 1988.

Blair, A.: The European Union since 1945. Edinburgh, Pearson Education Limited, 2005.

Brandes, D.: Cesta k vyhnání 1938–1945. Plány a rozhodnutí o „transferu“ Němců z Československa a Polska. Praha, Prostor, 2002.

Bunža, R.: Rada svobodného Československa. Historie, program, činnost, dokumenty.

Washington, RSČ, 1990.

Čelovský, B.: Politici bez moci. První léta exilové Rady svobodného Československa. Šenov

- u Ostravy, Tilia, 2000.
- Černá kniha kapitalistického hospodaření před únorem 1948. Praha, Ministerstvo informací, 1948.
- Černý, B., Křen, J., Kural, V., Otáhal, M.: Češi, Němci, odsun. Praha, Academia, 1990.
- de Zayas, A. M.: Nemesis at Potsdam. Londýn, Routledge and Kegan Paul, 1977.
- Dejmek, J.: Hubert Ripka: pozapomenutý list z historie moderní české slavistiky i československé diplomacie. In: Slovanský přehled, roč. 84, 1998, č. 4, s. 407–416.
- Formanová, L., Gruntorád, J., Příbáň, M.: Exilová periodika. Praha, Libri prohibiti, 1999.
- Gebhart, J., Kuklík, J.: Druhá republika 1938–1939. Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě. Praha, Paseka, 2004.
- Gebhart, J., Koutek, J., Kuklík, J.: Na frontách tajné války: kapitoly z boje československého zpravodajství proti nacismu v letech 1938–1941. Praha, Panorama, 1989.
- Gebhart, J., Kuklík, J.: Velké dějiny zemí Koruny české, sv. XVa, b. Litomyšl, Paseka, 2006 (2007).
- Goněc, V.: An Eastern Schuman Plan? Project of Central European Coal and Steel Community and Political Community (1953). Brno, Centrum evropských studií, 2009.
- Goněc, V.: Jak se vymanit z komunismu a co po komunismu? Brno, Academicus, 2010.
- Goněc, V.: Za sjednocenou Evropu. Z myšlenek a programů Huberta Ripky. Brno, MU, 2004.
- Hahnová, E. Sudetoněmecký problém: Obtížné loučení s minulostí. Praha, Prago Media, 1996.
- Harna, J.: Krize evropské demokracie a Československo 30. let 20. století. Praha, HÚ AV ČR, 2006.
- Jirásek, Z., Trapl, M.: Exilová politika v letech 1948-1956. Olomouc, Centrum pro československá exilová studia, 1996.
- John, M.: Zář 1938. Možnosti obrany Československa, II. díl. Brno, Bonus A, 1997.
- Kaplan, K.: Československo v letech 1945–1948. Praha, SPN, 1991.
- Kaplan, K.: Československo v poválečné Evropě. Praha, Karolinum, 2004.
- Kaplan, K.: Největší politický proces. „M. Horáková a spol.“ Brno, Doplněk, 1995.
- Kaplan, K.: Nekrvavá revoluce. Praha, Mladá fronta, 1993.

- Kaplan, K.: Pět kapitol o Únoru. Brno, Doplněk, 1997.
- Kaplan, K.: Poúnorový exil 1948-49. Liberec, Dialog, 2007.
- Klub Přítomnost. O úkolech klubu „Přítomnost“... Praha, Klub Přítomnost, 1934.
- Kocian, J.: Československá strana národně socialistická v letech 1945–1948. Brno, Doplněk, 2002.
- Kocian, J.: Československá strana národně socialistická v období po květnových volbách v roce 1946. In: Acta contemporanea. K pětadesátinám Viléma Prečana. Praha, ÚSD, 1998, s. 132–146.
- Kocian, J.: "Benešova strana" a "její" prezident za druhé světové války. In: Moderní dějiny 3, 1995, s. 159–171.
- Kocian, J.: K mechanismu vzniku první vlády Národní fronty Čechů a Slováků na počátku roku 1945. In: Rok 1945 v českých a evropských dějinách. Praha, Český svaz bojovníků za svobodu, 2000, s. 59–70.
- Kokoška, S.: Praha v květnu 1945. Historie jednoho povstání. Praha, Lidové noviny, 2005.
- Koutek, O.: Prokop Drtina. Osud československého demokrata. Praha, Vyšehrad, 2011.
- Křen, J.: Do emigrace. Praha, Naše Vojsko, 1963.
- Křen, J.: V emigraci. Praha, Naše vojsko, 1969.
- Kuklík, J.: Co je zralé pro znárodnění? In: Dějiny a současnost, 12/2010, s. 33–36.
- Kuklík, J.: Do poslední pence. Československo-britská jednání o majetkoprávních a finančních otázkách 1938–1982. Praha, Karolinum, 2007.
- Kuklík, J.: Londýnský exil a obnova československého státu 1938–1945. Praha, Karolinum, 1998.
- Kuklík, J., Němeček, J.: Proti Benešovi! Praha, Karolinum, 2004.
- Kuklík, J.: Vznik Československého národního výboru a prozatímního státního zřízení ČSR v emigraci 1939–1940. Praha, Karolinum, 1996.
- Kvaček, R.: ...a změněn svět. Praha, SPN, 1987.
- Kvaček, R.: Československý rok 1938. Praha, Panorama, 1988.
- Kvaček, R.: Nad Evropou zataženo. Československo a Evropa 1933–1937. Praha, Svoboda, 1966.
- Kvaček, R.: Osudná mise. Praha, Naše vojsko, 1958.
- Kvaček, R.: První světová válka a česká otázka. Praha, TRITON, 2013.

- Malíř, J., Marek, P. a kol.: Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004, díl I., II. Brno, Doplněk, 2005.
- Mikulka, R.: Okolnosti prvního pokusu Huberta Ripky o útěk do emigrace v roce 1948. In: Vlastivědný věstník moravský 53, 2001, s. 293–296.
- Němeček, J. a kol.: Cesta k dekretům a odsunu Němců. Praha, Littera Bohemica, 2002.
- Němeček, J.: Likvidace československé exilové vlády v Londýně. In: Rok 1945 v Českých a evropských dějinách. Praha, Český svaz bojovníků za svobodu, 2000.
- Němeček, J.: Od spojenectví k roztržce. Praha, Academia, 2003.
- Nodl, M.: Dějepisectví mezi vědou a politikou. Brno, CDK, 2007.
- Orzoff, A.: Battle for the Castle. The Myth of Czechoslovakia in Europe 1914-1948. London, Oxford University Press, 2009.
- Paleček, P.: Ministr Hubert Ripka a jeho osobní archiv: inventář osobního fondu. Brno, Prius, 2000.
- Pavlát, D.: Novinářská a politická dráha Huberta Ripky do vyvrcholení mnichovské krize na počátku října 1938 a jeho odchodu do exilu. In: Moderní dějiny, roč. 17, 2009, č. 2, s. 65–129.
- Pelikán, J.: Hospodářská spolupráce Československa s Bulharskem a Jugoslávií v prvních letech po skončení druhé světové války. Kandidátská práce, FF UK Praha, 1988.
- Pernes, J.: Svět Lidových novin 1893–1993. Praha, Lidové noviny, 1993.
- Petráň, J., Kavka, F.: Dějiny Univerzity Karlovy 1802–1918. Díl III. Praha, Karolinum, 1997.
- Prokš, P.: Československo a lidově demokratické státy 1945–1948. Praha, Academia, 1989.
- Prokš, P.: Československo a Západ 1945–1948. Vztahy Československa se Spojenými státy, Velkou Británií a Francií v letech 1945–1948. Praha, ISV, 2001.
- Prokš, P.: Poválečná rekonstrukce hospodářských vztahů Československa s Francií v letech 1945 – 1948. In: Slovanský přehled, r. LXXXIII, 1997, č. 4, s. 389 – 402.
- Raška, F. D.: Opuštění bojovníci. Historie Rady svobodného Československa 1949–1961. Praha, Academia, 2009.
- Sommer, K.: UNRRA a Československo. Opava, Slezský ústav AV ČR Opava, 1993.
- Staněk, T.: Odsun Němců z Československa 1945–1947. Praha, Academia, 1991.
- Staněk, T.: Předpoklady, průběh a důsledky vysídlení Němců z Československa (1918–1948). Ostrava, 1992.

Suchý, Č., Hochman, J., Brejchová, J.: Emigranti proti národu. Praha, Mladá fronta, 1953.

Šetřilová, J.: Československá strana národně demokratická v letech 1918–1923.

In: Časopis Národního muzea, 162, 1993, č. 3–4.

Taylor, A. J. P.: Příčiny druhé světové války. Bratislava, Perfekt, 2005.

Tomášek, D., Kvaček, R.: Generál Alois Eliáš. Praha, Epoque, 1996.

Tomeš, J.: Hubert Ripka, známý i neznámý. In: Ripka, H.: Únorová tragédie. Brno, Atlantis, 1995.

Výběr z pamětí

Bechyně, R.: Pero mi zůstalo. Praha, Dělnické nakladatelství, 1947.

Beneš, E.: Mnichovské dny. Praha, Naše vojsko, 2003.

Beneš, E.: Paměti. Od Mnichova k nové válce a k novému vítězství. Praha, Orbis, 1947.

Clementis, V.: Odkazy z Londýna. Bratislava, Obroda, 1947.

Černý, V.: Křik Koruny české. Náš kulturní odboj za války 1938–1940. Praha, Československý spisovatel, 1970.

Černý, V.: Pláč Koruny české. Toronto, Sixty–Eight Publishers, 1977.

Drábek, J.: Z časů dobrých i zlých. Praha, Naše vojsko, 1992.

Drtina, P.: Československo, můj osud, sv. I., II. Praha, Melantrich, 1991.

Ducháček, I.: Naše účast v zahraničním odboji. Praha, ČSNS, 1946.

Feierabend, L.: Politické vzpomínky, díl I.–III. Brno, Atlantis, 1994.

Firt, J.: Knihy a osudy. Brno, Atlantis, 1991.

Firt, J.: Záznamy. Köln, Index, 1985.

Jaksch, W.: Cesta Evropy do Postupimi. Praha, Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, 2000.

Klátil, F.: Republika nad stranami. Praha, Melantrich, 1992.

Klíma, V.: K historii domácího odboje za druhé světové války. In: Z počátků odboje. Praha, Naše vojsko, 1969.

Kopecký, J.: Ženeva. Politické paměti 1939–1945. Praha, Historický ústav, 1999.

Kopecký, V.: ČSR a KSČ. Praha, Rudé právo, 1960.

Krejčí, L.: Obranyschopnost ČSR 1938. In: Odboj a revoluce, 2/1968.

Laušman, B.: Kdo byl vinen? Vídeň, Vorwärts, 1953.

- Masařík, H.: V proměnách Evropy. Praha, Paseka, 2002.
- Moravec, F.: Špión, jemuž nevěřili. Praha, Rozmluvy, 1990.
- Opočenský, J.: Válečné deníky Jana Opočenského (eds. Čechurová, J., Čechura, J., Kuklík, J., Němeček, J.). Praha, Karolinum, 2001.
- Peroutka, F.: Byl Edvard Beneš vinen? Praha, H&H, 1993.
- Slávik, J. L. J. V.: Můj otec Juraj Slávik. In: Michálek, S. a kol.: Juraj Slávik Neresnický. Bratislava, HÚ SAV, 2006.
- Smutný, J.: Svědectví prezidentova kancléře. Praha, Mladá fronta, 1996.
- Táborský, E.: Prezidentův sekretář vypovídá: deník druhého zahraničního odboje. Curych, Konfrontace, 1983.
- Zenkl, P.: Mozaika vzpomínek. Olomouc, Centrum pro československá exilová studia, 1998.

Ripkovy publikace (řazeno chronologicky podle roku vydání)

- Ripka, H., Prohaska, D., Jakesch, V., Dvorský, V.: Království S.H.S. (Srbů, Chorvatů a Slovinců). Praha, Šolc a Šimáček, 1926.
- Ripka, H.: Boj za československou svobodu. Praha, Pokrok, 1928.
- Ripka, H.: Patnáct let československé demokracie. Praha, Pokrok, 1933
- Ripka, H.: Tvůrce Československa průkopníkem Nové Evropy. Praha, Svaz národního osvobození, 1936.
- Ripka, H., Nejedlý, Z., Gallas, J. (red.): Československo Sovětskému svazu k dvacátému výročí. Praha, Společnost pro kulturní a hospodářské styky s SSSR, 1937.
- Ripka, H.: Masarykovy metody politické. In: Štern, E., Ripka, H., Škrach, V. K., Šíma, J., Galla, K.: Masaryk myslitel. Praha, Pokrok, 1938.
- Ripka, H.: Munich: Before and After. Londýn, Gollanz, 1939.
- Ripka, H.: Československá zahraniční politika. Londýn, Čechoslovák, 1942.
- Ripka, H.: Likvidace Mnichova. Londýn, Čechoslovák, 1942.
- Ripka, H.: Russia and West. Londýn, New Europe Forum, 1942.
- Ripka, H.: Die Tschechoslowakei in der Weltalliaz. Londýn, Verlag Rudolf Fuchs House, 1943.
- Ripka, H.: The Problems of Central Europe. Londýn, Czechoslovak Ministry of Foreign Affairs Information Service, 1943.
- Ripka, H.: S Východem a Západem. Londýn, Čechoslovák, 1944.

- Ripka, H.: Small and Great Nations. Londýn, Czechoslovak Ministry of Foreign Affairs Information Service, 1944.
- Ripka, H.: The Future of the Czechoslovak Germans. Londýn, Czechoslovak–British Friendship Club, 1944.
- Ripka, H.: Československo v nové Evropě. Londýn, Lincolns–Prager, 1945.
- Ripka, H.: Československo ve světovém hospodářství. Praha, Nakladatelství Práce, 1945.
- Ripka, H.: Czechoslovakia in the European Problematics. Washington, Library of Congress, 1955.
- Ripka, H.: History of Czechoslovak Foreign Policy. Washington, Library of Congress, 1955.
- Ripka, H.: Federation of East Central Europe. Washington, Library of Congress, 1955.
- Ripka, H.: The Principles and Problems of Czechoslovak Foreign Policy. Washington, Library of Congress, 1955.
- Ripka, H.: Eastern Europe in the Post-War World. Londýn, Methuen & Co, 1961.
- Ripka, H.: Únorová tragédie. Brno, Atlantis, 1995.